

SOS Barnbyar Mongoliet

Landinfo 2017

Om Mongoliet

Mongoliet är ett land med berg, öken och grästäckt böljande stäpp. Hårt klimat och långa avstånd gör landet sårbart för naturkatastrofer, svåra vintrar och torka.

Befolkningen lever utspridd över mycket stora geografiska områden och det saknas fungerande vägnät. Den överlägset största staden är huvudstaden Ulan Bator och här finns ungefär hälften av alla industrier i landet. Den stora

inflyttningen till Ulan Bator leder till växande slumområden där tiotusentals människor bor i nomadtält med bristfällig tillgång till dricksvatten och sanitet.

Under medeltiden härskade mongoliska ledare som Djingis khan över stora delar av östra Asien och Ryssland. Senare föll deras riken samman och Mongoliet hamnade under kinesiskt styre. Från 1920-talet och fram till Sovjetunionens upplösning 1991, styrdes landet av Sovjet.

Efter Sovjetunionens upplösning påbörjades ett arbete med demokratisering och ekonomiska reformer. Fattigdom, arbetslöshet och sociala problem eskalerade till en början, men så småningom började ekonomin återhämta sig och antalet fattiga har minskat sedan dess. Mongoliet är idag en relativt väl fungerande demokrati, även om det finns problem med både korruption och bristande rättssäkerhet.

Mongoliet i siffror

Antal invånare (2016)	3 027 398
Andel som har tillgång till rent dricksvatten	64 %
Barnadödlighet före fem års ålder	2,2 %
Andel barn mellan 5 och 14 år som arbetar hel- eller deltid	15 %
Andel läs- och skrivkunniga vuxna	98 %
Förväntad livslängd	69 år

Källa: landguiden.se, Unicef State of the World's Children 2016
Senast uppdaterad: november 2017

Foto: Maja Brand

Situationen i landet

Även om antalet fattiga har minskat under de senaste åren finns det människor som lever i svår utsatthet. Det sociala trygghetssystemet har stora brister och många är fortfarande hänvisade till välgörenhet och frivilligorganisationer.

Den statliga vården är avgiftsfri, men kvaliteten är ofta bristfällig. I praktiken måste patienterna ofta själva köpa sina mediciner och ta med dem till sjukhuset.

De vanligaste smittsamma sjukdomarna i Mongoliet är sexuellt överförbara infektioner, hepatit och tuberkulos. Bristfällig infrastruktur gör att vissa delar av landet i stort sett saknar tillgång till sjukvård. Andelen rapporterade fall av hiv är lågt men mörkertalet anses vara stort i och med att prostitution är vanligt och kunskaperna om sexuellt överförbara sjukdomar generellt är låga.

Alkoholism är ett utbrett problem, som spär på ohälsa, sociala problem och våld, mot kvinnor och barn.

Barnens situation

Mongoliet har ratificerat så gott som samtliga FN-konventioner om mänskliga rättigheter, däribland konventionen om barns rättigheter. 2016 antog parlamentet lagar om barns rättigheter och skydd av barn, men fortfarande finns stora brister vad gäller efterlevnaden av lagarna. Bland annat har FN kritiserat Mongoliet för att äga fortfarande är tillåtet i skolan.

Många barn i Mongoliet, framför allt på landsbygden, lider av undernäring. Såväl blodbrist som brist på jod och vitaminer, som orsakas av ensidig kost, är fortfarande vanligt bland både barn och gravida kvinnor. Lunginfektioner och andningssjukdomar bland barn har ökat under 2000-talet. Orsaken till det uppges vara damm och andra farliga ämnen i luften i områden kring den växande gruvnäringen.

Skolan är enligt lag avgiftsfri och obligatorisk för barn upp till 16 år men i praktiken är det vanligt att barn, främst på landsbygden och i fattiga slumområden, inte går i skolan eller slutar i förtid för att hjälpa till att försörja familjen. Barn under 16 år får enligt lag inte arbeta, men undantag kan göras för barn äldre än 14 år efter föräldrarnas medgivande. 2012 uppskattades att närmare 70 000 barn under 18 år arbetade, varav drygt 90 procent med jordbruk och boskapsskötsel.

Foto: Maja Brand

Foto: Maja Brand

SOS Barnbyar i Mongoliet

SOS Barnbyar etablerade sig i Mongoliet efter Sovjetunionens kollaps, när den svåra sociala misären bland en stor del av befolkningen uppdagades och fördjupades på grund av ekonomisk instabilitet. Fattigdomen bredde ut sig allt mer, och antalet barn som förlorat ena eller båda föräldrarna ökade. I huvudstaden Ulan Bator var situationen särskilt svår, med ett stort antal gatubarn och barn på institutioner.

SOS Barnbyar har idag verksamhet på två platser i landet, i Ulan Bator och i Darkhan. Totalt lever 150 barn i 20 SOS-familjer i de två barnbyarna. I Ulan Bator finns det också ett ungdomsboende och ett socialt center med familjestärkande verksamhet.

Foto: Maja Brand

SOS barnby Ulan Bator

Människor från hela Mongoliet söker sig till Ulan Bator för att hitta arbete och många hamnar i stadens slumkvarter. Barnbyn i Ulan Bator byggdes 2002 och ligger i östra utkanten av staden. Verksamheten startades för att möta behovet av långsiktiga lösningar för barn som mist sina föräldrars omvårdnad och de hundratals barn som levde under omänskliga förhållanden på statliga barnhem. Senare har arbetet utvecklats till att även omfatta förebyggande arbete för familjer.

Barn som mist, eller av olika skäl inte kan bo med sina biologiska föräldrar, erbjuds ett hem och en familj i barnbyn. Här bor för närvarande runt 80 barn tillsammans med sina biologiska syskon, SOS-syskon och en SOS-mamma.

Sedan 2008 finns ett ungdomsboende i anslutning till barnbyn. Här bor för närvarande drygt 20 ungdomar som är på väg ut i vuxenlivet. SOS Barnbyars ungdomsprogram ger stöd till unga på flera sätt. Ungdomarna får lära sig att sköta ett hem, att laga mat, städa och tvätta. De får också stöd från mentorer och ungdomsledare att planera sin framtid och söka jobb eller utbildning.

Det sociala centret som öppnade 2007 erbjuder familjestärkande program för familjer som annars riskerar splittras. Här erbjuds sjuk- och hälsovård, stöd och rådgivning, utbildningar och seminarier. Ungefär 200 familjer med totalt 800 barn är för närvarande inskrivna i någon av verksamheterna på centret.

Foto: SOS Arkiv

SOS barnby Darkhan

Darkhan är Mongoliets tredje största stad, belägen i norra delen av landet, nära den ryska gränsen. Darkhan betyder "smedja" på mongoliska. Namnet hänvisar till att staden, när den grundades 1961, var tänkt som en sovjetisk industriregion. Staden byggdes med omfattande ekonomiskt stöd från Sovjetunionen. Efter Sovjetunionens upplösning, försämrades det ekonomiska läget. Idag har Darkhan stora sociala problem och den högsta barnadödligheten i landet. Barnbyn Darkhan grundades 2008 och ligger i ett bostadsområde i utkanten av staden.

I SOS barnby Darkhan bor för närvarande 70 barn som mist sina föräldrar, eller av andra skäl inte kan leva med dem. Här bor de tillsammans med sina biologiska syskon eller sina SOS-syskon och en SOS-mamma. Barnen går i en statlig förskola och skola som ligger i närheten av barnbyn.